

Narodna mesečno
18 Lir, za inozemstvo
31.50 Lir - nedeljska
izdaja 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Cek. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inzerate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujskega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Izjava vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A. Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, mese
31.50 Lire. Edizione
domenica, anno
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

SCOVENECC

Vojno poročilo št. 1074

Delovanje topništva in sprednjih oddelkov v Tunisu

Sovražna podmornica potopljena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih sil ob-
javlja:
V severni tuniški pokrajini so osne čete iz-
praznile kraj Mateur; na ostalem delu bojišča
nestalno topniško delovanje in živahno delovanje
sprednjih oddelkov.
Skupine našega letalstva so v nočnih napadih
tolkle po nasprotnikovih taboriščih.
Nekaj naša korveta pod poveljstvom korvetnega
kapitana Alberta Cecaccijsa je potopila
eno sovražno podmornico.
Poveljnik, pet častnikov in 41 članov posadke
so bili ujeti.

8. maja seja vlade
Rim, 4. maja. AS. Seja vlade je sklicana za
soboto, 8. maja.

Hudi boji za kubanjsko mostišče

Nemško topništvo obstreljevalo Petrograd — Na zahodu je bilo sestreljenih 14 nasprotnih letal

Hitlerjev glavni stan, 4. maja. s. Nemško vrhov-
no poveljstvo objavlja:
Sovražnik je nadaljeval svoje hude napade
proti kubanjskemu mostišču, vendar tudi
včeraj ni mogel doseči nobenih uspehov. Hudi
obrambni boji trajajo dalje.
Na ostalem vzhodnem bojišču je dan potekel
mirno. Težko topništvo kopne vojske je z dobrim
učinkom obstreljevalo vojaške važne naprave v
Leningradu.
Na tuniškem bojišču ni bilo nobenega bi-
stvenega bojnega delovanja. V teku načrtanih pre-
mikov so naše čete v severnem odseku, sprva ne-
opaženo od sovražnika, zasedle ugodneje postoj-
anke. Pri tem je bilo mesto Mateur po uničenju
za vojno važnih naprav brez boja prepuščeno so-
vražniku.
Pri dnevnih napadih angleških letalskih oddel-
kov na obalo zasedenega zapadnega ozemlja
je bilo sestreljenih 14 sovražnih letal, med njimi
12 bombnikov. V letalskih bojih sta bili izgubljeni
dve lastni lovske letali.

Berlin, 4. maja. V dopolnilo včerajšnjega voj-
nega poročila so se izvedle naslednje podrobnosti:
Na kubanjskem odseku so boljševiki včeraj obno-
vili svoje napade. Podpirale so jih vse vrste orožja.
Napad je bil usmerjen proti Krimskaj. Sovražnik
je napadel večkrat v zaporednih valovih in je bil
odbit. Sovjeti so imeli znova velike in krvave iz-
gube. Nemško težko topništvo je z dobrim uspehom
obstreljevalo sovražni železniški promet pri Schlie-
selburgu in tovarne »Boljševik« pri Leningradu.
Iz vojaškega viša se je tudi izvedelo, da je nem-
ško letalstvo uspešno napadalo sovjetske postojan-
ke ter zbirališča sovjetskih čet na kubanjskem bo-
jišču. Avtomobili, naloženi s preskrbo, so bili uni-
čeni. Na drugih odsekih vzhodnega bojišča so Nem-
ci uspešno bombardirali sovražne čete, letališča in
železniške postaje.
Berlin, 4. maja. AS. Pri ogledniškem delovanju,
ki je zaenkrat najznačilnejše na vzhodnem bojišču,
so je neki nemški napadalni skupini 2. maja po
zagrizenih borbah posrečilo prodreti v sovražne po-
stojanke severno od Ilmskenskega jezera. Nemški vo-
jaki so v naskoku zavzeli 11 utrjenih postojank ter
važen plen. Sovjeti so imeli na bojišču nad 70
mrtvih. Na istem odseku so izvedli boljševiki več-
raj številne krajevne napade, ki pa so bili vsi od-
biti s težkimi izgubami za sovražnika. Nemško
težko topništvo je močno bombardiralo vlake južno
od Ladoškega jezera, področje Schlieselburga in
razne ceste v Leningradu. Ogledniška letala so ugo-
tovala, da je bilo to bombardiranje uspešno. Na
skrajnem severu je nemško letalstvo bombardiralo
sovjetske prometne zveze. Včeraj so nemški lovske
skupine s protiletalskim topništvom sestrelili 40 so-
vjetskih letal. Tri nemška letala manjkajo.

Nov zločin ameriških letalcev

Sredozemsko bojišče, 4. maja. AS. Nekaj dni po
napadu na Grosseto je ameriško letalstvo zagrešilo
nov zločin. Tokrat je bila njegov cilj bolniška lad-
ja, ki je vozila 900 ranjencev in bolnikov s tuni-
škega bojišča in je prišla v neko pristanišče s vidni-
mi sledovi grdega sovražnega napada. Prvi na-
pad so izvedli letalski gangsterji na to ladjo dne
29. aprila pri pristanišču Bon. Ze so se videli obri-
si tega afriškega mesta, ko je 12 ameriških bomb-
nikov vrglo iz višine mnogo bomb proti ladji in
ena je padla kakšnih 50 metrov od nje in jo po-
škodovala. Glavni napad, ki je povzročil 15 ranjenih
in pustil sledove na ladji, pa je bil pozneje. Pri-
letole je 15 do 16 letal in nikomur ni prišlo na
misel, da so sovražna. Ladja je z vidnimi znaki
Rdečega križa nadaljevala svoje pot. Toda vse to
ni pomagalo. Sovražna letala so jo obmetavala z
bombami in tri so se spustila prav nad ladjo ter

jo obstreljevala s strojnimi. Poveljnik je bil na
svojem mostišču pri krmarju Antoniju Verbošo iz
Messine. 25 mm izstrelki je predrli steno ladje, nato
pa se razpočil. Krmar je bil nevarno ranjen, po-
veljniku pa se za črta ni nič zgodilo. S strojnimi
je bilo zadetih kakih deset bolnikov. Drug 25 mm
izstrelki je predrli v kuhinjo in ranil dva kuharja.
Na drugem kirurškem oddelku se je nahajal brodo-
lomec Giuseppe Musolino iz Reggio Calabria. Tudi
on je bil teško ranjen. Ladja je bila od izstrelkov
prelupljena na najzeložnejših mestih, kar kaže
divjaštvo, s katerim jo je sovražnik obstreljeval.
Povsod so bili ožigosani zločinski severnoameriški
letalci. Celotna skupina angleških in degaullovskih
ranjencev, ki so bili prav tako na tej ladji, je z gnu-
snimi besedami obojevala divjaški napad, ki je zopet
potrdil, kako se Rooseveltovi vojaki vojskujejo.

Potopitve osnih podmornic za 35% prekašajo gradnjo novih ladij

Monakovo, 4. maja. AS. »Abendzeitung« se po-
vrača k zaključkom severnoameriške komisije Tru-
mana o izgubah mornarice združenih narodov v letu
1942, ki so znašale povprečno nad milijon ton na
meseč. Izdelava novih anglosaških ladij pa je znat-
no manjša od teh števil. Ko so Amerikanci začeli
v serijah graditi nove trgovske ladje, ki navede
proti napadom podmornic trojne zveze ter
jih premagajo, so zaradi pomanjkanja ladij in iz-
kušanj prosili Angleže, naj jim dajo na razpolago
novi tip ladij, ki jih Amerikanci nazivajo »Liberty-
type«, katere so deloma poizle namorne nesreče na
morju, deloma pa torpeda osnih podmornic. Konč-

no so prenehali z izdelovanjem takih ladij. Zatekli
so se k načrtu št. 2, začetno so izdelovali nove ladje,
ki so jim dali ime »Victory«, ladje zmage, ki pa
so se navzile mnogo obetajočemu imenu izkazale
za prepočasne in premajhne in za prav nič bolj spo-
sobne kot ladje »sevobodec«. Z ozirom na številke,
objavljene od komisije Trumana in oziroma se na
nove izdelke angleških ter ameriških in kanadskih
ladjedelnih prihlaja list »Abendzeitung« do zaključ-
ka, da podmornice trojne zveze potopijo za 35% ladij
več, kakor pa jih morejo izdelati zgoraj imenovane
ladjedelnice.

Stroga cenzura nad poljskimi listi v Londonu

Poljaki vztrajajo — Ameriška javnost ne zaupa boljševikom

Stockholm, 4. maja. Ko je Churchill začel s
pogajankami za odpravo rusko-poljske spora, z
osvojeno obrambo proti Poljakom, je izbral poljski
narodni praznik, si nadel žametaste rokavice in
čestital Poljakom. V svojem proglasu je objubil
ustanovitve velike in neodvisne Poljske, ne da bi
omelil, kdaj in kako bo to prišlo, ne da bi
označil žrtve, ki jih bo morala Poljska doprinesiti
v prid Sovjetski Zvezi.

To pa niti najmanj ni vplivalo na poljske po-
litične kroge v Londonu. Oni vztrajajo na svojem
stališču in včeraj je bil poljski ministrski
podal uradno izjavo, da je za odstranitev vzrokov
razdora med Poljsko in Sovjetsko Zvezo najprej
potrebno, da Kremelj spusti na svobodo tistih
900.000 Poljakov, ki so bili proti svoji volji de-
portirani v Sovjetsko Zvezo.

Angleška vlada je očividno naročila listom,
naj čim manj pišejo o sporu, da ne bi razburjali
duhov. Vsi poljski listi na Angleškem imajo stro-

Mednarodna listina o katinskem pokolju

Neizpodbitni dokazi mednarodne komisije o boljševiškem zločinu

Berlin, 3. maja. Na današnji konferenci tiska
v zunanem ministrstvu je bil razdeljen protokol,
kateri je sestavila mednarodna komisija, kateri
jo poverjeno zbrati rezultate preiskave o pokolu
v Katynskem gozdu. Protokol, katerega so podpi-
sali zdravniški izvedenci 12 narodov, univerzitetni
profesorji in učenjaki, med njimi prof. Palermo,
ordinarji za sodno in kriminalno medicino na uni-
verzi v Neaplju, in švicarski profesor Neville, ka-
že znanstveno in nesporno krutost pokola in pol-
no odgovornost Kremlja.

Po poudarku, da so uniforme žrtve imele vse
znake uniformiranih poljske vojske, ugotavlja
protokol, da je večino umorjenih in v jami pri
Katynu pokopanih oficirjev zadela 8 mm
revolverska krogla in da je bila večina žrtve sov-
jetskega barbarstva sprožena krogla v tilnik. V
nekaterih primerih so strokovnjaki po položaju
trupel in smeri projektilov ugotovili, da so krogle
šle skozi lobanjo žrtve in se zapile v telo ka-
kega drugega oficirja, ki je bil že prej ubit. Ta
podrobnost je razlog za domnevo, da je bilo nekaj

eksekucij izvršenih ob robu jame, ki je bila že
pripravljena, da bi se izognilo nevšečnostim, zla-
stili s prevozom.

Protokol se končuje z naslednjimi zaključki,
katere so podpisali vsi člani komisije. V katynskem
gozdu so bile preiskane od komisij skupne jame
s trupli poljskih oficirjev. Dostoj je bilo odkopa-
nih 7 jam, iz katerih so potegnili 982 trupel, ki
so bila mikroskopsko skrbno proučena in deloma
razčlenjena. Že 70 odstotkov trupel je bilo iden-
tificiranih. Vzrok smrti je bil izključno strel v
tilnik. Po izjavah pripr., po pismih, dnevnih in
listih, najdenih v tilnikih, izhaja, da je bil po-
kol izvršen v marcu in aprilu leta 1940. In glede
tega dejstva so popolnoma v soglasju vsi rezultati
preiskave. Sledijo podpisi 12 znanstvenikov, ki so
tvorili komisijo.

V tukajšnjih političnih krogih poudarjajo, ka-
ko velika je politična važnost tega dokumenta, ki
ponovno kaže, kakšnih krutih sredstev se poslu-
žujejo Sovjeti.

Nasprotnikove bedastoče

Rim, 4. maja. AS. Včerajšnji »Dnevnik na-
srotnikovih bedastoč« pravi:
Radio Tass. — Po poročilih iz Italije so bile
v Sirakuzi razpuščene vse fašistične organizacije.
Novi tajnik stranke Carlo Scorza je prišel v Pa-
lermo, da bi se poučil o stanju fašističnih organi-
zacij na otoku. Na njegovo zapoved je bilo izve-
denih več aretacij med fašisti, in sicer v Siraku-
zi 80.

Radio London. — Ob razgovorih med Hitler-
jem in Lavalom je bilo sklenjeno, da se pošlje
s francoske meje v Ajaccio pokrajinskega prefekta
in nekega vršilca dolžnosti. Po glasovih, ki krožijo
v Franciji, so to imenovanje potrdili Nemci z na-
menom, da bi »Italijane držali v šahu« in da bi
od Lavalu dobili nove ugodnosti. Govori se tudi
o razveljavitvi nedavnega sklepa, da bo italijan-
ski upravljal zaupno nadzorstvo nad morskotito
od Marseille do Ajaccia.

Angleži o položaju v Tunisu

Lizbona, 4. maja. AS. V »Daily Mail« razgla-
lja Liddel Hart o splošnem položaju v Tuniziji ter
piše med drugim: »Napadi na sovražnikovo mo-
stišče med Tunisem in Bizerto kaže, da so tr-
doreh. Najsilovitejši odpor, ki sta nanj naleteči bri-
tanski 8. in 1. armada v preteklem tednu, je po-
trdil morda uganjanja generala Eisenhowerja in je
razblinil lahkomisljeni optimizem. Zdaj se zdi očit-
no, da nagel umik osnih sil res ni bil polom, pač
pa premik, ki je imel namen pridobiti časa ter
utrditi nove obrambne postojanke v bližini Ama-
netskega zaliva, severno od Enfidavillea.

Načelnik nemških SA oddelkov umrl

Berlin, 4. maja. AS. Načelnik glavnega stana
SA general Viktor Lutze je umrl zaradi raka, ki
jih je dobil predvčerajšnjim ob avtomobilski ne-
sreči blizu Potsdama.

Berlin, 4. maja. AS. Z globoko žalostjo so v
Nemčiji sprejeli vest o smrti načelnika glavnega
stana SA čet generala Viktorja Lutzeja. Listi so
si edini v tem, da priznavajo pokojniku velike za-
sluge za to, da je oddelkom SA vili trdnega voj-
nega duha, s katerim je od vsega početka prežeto
delovanje nacionalno socialistične stranke.

Berlin, 4. maja. AS. Umrl Viktor Lutze se je
rodil 28. decembra 1890 in se je udeležil svetovne
vojne 1914-1918 v nemkem pehotnem polku. Takoj
po vojni se je pridružil nacionalno socialistični
stranki in se je posebno izkazal pri organiziranju
oddelkov SA, katerim je poveljeval v okrožju
Ruhr in je leta 1934 prevzel tudi njihovo glavno
poveljstvo. Nemčiji je izkazal velike usluge, zlasti
pa je znano njegovo sodelovanje z vojsko, kateri
je ustanovil posebno organizacijo.

Sovjeti zahtevajo odstop Sikorskega

Bern, 4. maja. AS. Iz Moskve poročajo, da za-
hteva agencija »Tass« v nemkem uradnem poročilu,
ki so ga objavili vsi sovjetski listi, odstop vlade
general Sikorskega, kajti sicer bo prekinitev diplo-
matskih odnosov med Sovjetsko zvezo in Poljsko
ostala dokončna.

Bern, 4. maja. AS. Poročila iz Moskve po-
trjujejo, da je sovjetska vlada izdala uradno
demonšro, v kateri zahteva ustanovitve nove
poljske vlade. V Moskvi izjavljajo, da mora
biti ta vlada sestavljena iz oseb, ki imajo »pa-
metne« pojme o vprašanju poljskih meja in na-
rodnih manjšin.

Protisovjetski upori v Iranu

Ankara, 4. maja. AS. Uporniško gibanje iran-
skega prebivalstva proti sovjetskimi četam, ki na
razne načine zatirajo Perzije, narasta in boji so
posebno hudi v severnem Iranu, kjer se dve eku-
pini rodoljubov močno borita proti sovjetskim
četam.

Ankara, 4. maja. AS. Sovjetsko prodiranje
v severne pokrajine Irana je vedno bolj zna-
čilno. Boljševiki so v vseh krajih najprej po-
stavili civilne komisarje, zdaj pa so začeli vva-
jati kolhoze. Da bi prisilili perzijske kmete v
ta sistem, jim boljševiki ne dajejo poljedelskih
etrojev in semen, razen če se vpišejo v sovjets-
ke kolhoze. Ta sovjetizacija zaenkrat omejeva
na ozemlje, ki so ga zasedli Sovjeti, se je za-
čela brez predhodnega dovoljenja teheranske
vlade in ameriških kmetijskih strokovnjakov,
ki so nameščeni v iranskem kmetijskem mini-
strstvu. To dejanje smatrajo za prvi korak k
tuhli priključitvi dela Perzije k Sovjetski Zvezi.
Perziji so razburjeni ne le proti Sovjetom, ampak
tudi proti ameriškim agentom, ki jim niso mogli
ali pa niso hoteli pomagati.

Angleške izgube v Tunisu

Lizbona, 4. maja. AS. Položaj na tuniškem bo-
jišču v prvi vrsti kaže angleške liste, ki ne skri-
vajo za skrbljenosti, ker so se razna pretekla pre-
rokovanja v teku dogodkov izkazala za neonovana.
V nemkem dopisu s tuniškega bojišča piše »Times«
v zvezi z zasedbo Takrune od Montgomeryjeve
armade med drugim tako: »Montgomerijeva je bila
zaprta na šele takrat, ko sovražne čete niso
imale streliva. Bile so to italijanske čete in govori
se, da so se najboljši italijanski vojaki arečali z
osmo armado.« Morley Richard naglaša v »Daily
Expressu«, da so imeli Angleži boleče člove-
vske izgube in te so prizadele najboljše angleške
polke.

Alarm v Newyorku

Lizbona, 4. maja. AS. Uradna angleška agen-
cija poroča iz New Yorka, da je bil tamkaj včeraj
letalski alarm. Kmalu nato se je neko letalo spu-
stilo nizko nad mesto in s strojnimi streljalo na
mestno četrt Brooklyn.

Komedija v Londonu

Berlin, 4. maja. »Il Piccolo« poroča iz Berlina
o komediji, ki se je odigrala v Londonu. Begunski
Poljaki so slavili včeraj obletnico svoje narodne
neodvisnosti. Na predvečer te obletnice je porodno
poslanec cbor Churchill, prebral pa je to na nekem
javnem zborovanju neki angleški minister. V na-
sprotju z mednarodnimi običaji pa Churchill po-
slianec ni naslovil na predsednika vlade, ampak
na »Poljake«. Zanimivo je, kdo bo na čestitke od-
govoril: ali general Sikorski ali kak drug pred-
stavitelj suverena naroda. Vendar pa ta zani-
mivost nima pomena, ker bo po običajnih demokrat-
skih navadah odgovoril brez dvoma diktiral Chur-
chill sam ali kak njegov človek. Reuterjev diplo-
matski stavek je napisal pri »Vestajenju« po-
slednji stavek, poln optimizma: »Vstajenje Poljske
je po zaslugah orožja združenih narodov bližje ka-
kor prej.« Piese tega članka iz Berlina pravi, da
je res od zadnje proslave tega praznika preteklo
matematično točno eno leto in da se je zato cilj za
eno leto približal. Tudi to je nekaj. Vsekakor je to
več kakor molk Bele hiše, ki nikakor ni hotela mo-
titi vzhodja bratkega prijateljstva med bogataši in
boljševiki, ki ga je ustvaril Stalin s svojim dnevnim

poveljem, katerega je Cordell Hull imenoval zna-
vdušena poslanica velikega voditelja.

Cestilke Poljakom je prebral neki član angle-
ške vlade, ki je nato emel na kratko razložiti poljs-
ke »zaslug«. Izvedelo se je, da se skupno z dru-
ženimi narodi bojuje 100.000 poljskih vojakov, 12.000
letalcev in 3000 mornarjev. Številčno ta prispevek
ni velik. Zakaj so Angleži razvili zdaj o tem govo-
rili? Gotovo ne zato, da bi podprli zahtevo poljske
vlade, vsebovano v odgovoru na Molotovljevo noto
o prekinitvi rusko-poljskih diplomatskih odnosov.
Ta izjava je zahtevala osvoboditev poljskih držav-
ljanov v Rusiji, da bi lahko pomnožili vrste poljs-
kih vojakov. Malo je verjetno, da bi angleška vla-
da tudi posredno podpirala to poljsko zahtevo. Mo-
goče je hotela s tem le povedati, da je v primeri s
Sovjetsko zvezo poljski prispevek za stvar dru-
ženih narodov zelo skromen, z drugimi besedami:
vsi žele in hočejo vstajenje Poljske, toda Poljske
brez Bele Rusije, brez Litve in brez vzhodne Ga-
licije. Taka »življenjska« Poljska bi svedela imela
vlado, ki bi jo skrbno izbrala kominternu. Dokaz za
to so dogodki v Katynu, kjer so poklali vse meščanske
častnike.

Podmornica »Turbulent« potopljena

Lizbona, 4. maja. AS. Angleška admiraliteta
poroča, da se podmornica »Turbulent« ni vrnila ob
določenem času in jo je smatrati za izgubljeno.

Stockholm, 4. maja. AS. Predvčerajšnjim
proti tretji uri je bil potres v krajih od Vulte-
berga do Badena. Gmotna škoda je bila ma-
lenkostna. V teh krajih je bil potres tak močan,
da so se seizmografski aparati pokvarili.
Potresni sunki so bili tudi v Freiburgu, v me-
stih Karlsruhe, Mannheim, Heildroven, Ulm,
Friedrichshafen.

Ko so zasadili prvo lopato pri semenišču

Na prostoru ob zidu starodavnega semeniškega poslopja na Vodnikovem živilskem trgu so do nedavna prodajale zgornje semenarice svoja različna semena in nudile človeku tudi razne zdravilne zeli in domače čaje. Dolga leta po potresu l. 1895, ko je bilo podrti licealno poslopje, so tam prodajale Kropenčanke kropske žeblice in druge železne izdelke, kakor lepe ponvice in ponve. Kropenčanke so bile nekoč sila hude na župana in so mu napovedale oster boj, ko so jih začeli nekateri magistratni slugi šikanirati in zahtevati večje tržnine. Ko je skromen reporter šel mimo tega prostora, ga je znanec opozoril na zanimivo obletnico, ki jo letos slavi resno in častljivo semeniško poslopje. Pred 235 leti so začeli zidati semenišče in ga po dolgih letih sezidali takšno, kakršno je še do današnjih dni.

Lokalni zgodovinar Peter pl. Radice, majhen, čokot mož z lepo negovano sivo brado, vselega obraza, ki je bil pred desetletji v začetku tega stoletja prav popularna osebnost v mestu in je imel tudi posebne vrste izposojevalno knjižnico tam v Gradišču nasproti sedanje drame, kamor so zelo rade zahajale odlične ljubljanske dame višjih in poslovnih slojev, je v svoji knjižici »Stare hiše Ljubljane« opisal tudi kratko zgodovino, kako so zidali semenišče.

Na prostoru, kjer še sedaj stoji semeniško poslopje, so pred tem in ob mestnem zidovju, ki je bilo ob desnem bregu Ljubljane, stale male hišice: 3 hišice, last stolnega kapitlja, v katerih so stanovali stolni vikarji, in 2 hišici, last mestnega magistrata za cerkovnika in učitelja oziroma organista.

Škofijska sinoda je leta 1706 sklenila, da se seveda primeren zavod za vzgajanje duhovnikov ter določila prispevke, ki naj bi jih plačali škof, duhovščina in posamezni beneficij za »seminarium episcopale«. Knezoškof Ferdinand grof Kuhnburg, je ustanovil poseben stavbni odbor, ki mu je predsedoval stolni dekan Janez Anton Talnitscher (Dolničar) pl. Thalberg, a člani odbora so bili: stolni prošt Leopold grof Kobencel, zasebnika Jakob Schell pl. Schellenburg in 2 zastopnika mestnega magistrata. Med magistratom in škofom je bila sklenjena posebna pogodba v pogledu uporabe pritrjenih prostorov, ki so bili namenjeni za skladišča.

Načrte za stavbo je napravil italijanski

Marijino kapelico v Trnovem popravljajo

Ljubljancem je dobro znana stara kapelica v Trnovem na Emonski cesti. Na to kapelico so posebno ponosni Trnovčani in Krakovčani, ki časte podobo te Marije kot veliko svetinjo. Kapelica in Mati božja v njej to tudi v resnici zaslužita, zakaj s tem malim, a ličnim svetiščem je združen velik kos zgodovine Ljubljane, posebno trnovskega dela mesta.

To kapelico so pričeli prejšnji teden popravljati; predvsem jo bodo prebelili in ji dali nov omet, tako da bo še bolj lična, kakor je bila do sedaj. Naj bo zgodovina te kapelice še tako zavita v svojem začetku v nejasnost, eno pa je gotovo, da je slika Matere božje v njej stara najmanj 500, če ne 700 let. Ta Mati božja je namreč slikana v bizantinskem slogu, ki ga na slovenskih tleh niso skoraj nikoli ali pa le redko uporabljali. Slika ima tudi vse lastnosti bizantinske šole, tako po izrazu lica Matere božje, po opremlitvi ter po oblačilih kakor tudi po raznih okraskih, ki obkrožajo sliko. Morda je podoba naredil kak grški umetnik, ki je pobegnil pred Turki iz bizantinskega cesarstva v naše kraje, ali pa kak srednjeevropski oz. italijanski umetnik, ki se je udeležil ene izmed križarskih vojsk in se navzel v jutrovih deželah bizantinskega umetniškega vpliva. V zadnjem primeru bi bila slika stara tudi nad 700 let. Dejstvo pa je, da kake slične slike v Ljubljani ne poznamo, čeprav je po ljubljanskih cerkvah mnogo Marijinih podob tudi v najstarejših slogih. Cel Narodna galerija sama nima nobene adekvatne umetnine, niti Marijine podobe.

Ta kapelica oziroma podoba v njej je bila že stoletja sem zatočišče ljubljanskih vernikov: Trnovčani in Krakovčani so se zatekali k njej v stiskah in v veselju, s prošnjami in zahvalami za pomoč. Starejši ljudje še pomnijo na prava romanja k tej kapelici.

Sedaj ko bo dobila ta kapelica novo, lepšo zunanost, bo starinska podoba v njej prišla še bolj do veljave in nedvomno bo Mati božja v njej deležna prav tako priprošenj in zahval, kakor je bila za časa prejšnjih rodov.

Vremenska napoved 5. maja (sreda):

Vpad toplega zraka, večinoma sončno in vetrovno, proti večeru nevihta, ki bo najbrž šla vzhodno mimo Ljubljane.

6. maja (četrtak): spremenljivo, manjše padavine, toplo.

stavbenik Martinuzzi. In dne 5. maja 1708, torej pred 235 leti, so zasadili prvo lopato za kopanje temeljev obširnemu poslopju. Z največjo verno, skrbjo in vestnostjo je nadziral dela stolni dekan Dolničar, ki je odstranjeval tudi vse finančne in druge težave. Stavba je sprva lepo napredovala, tako da je škof mogel l. 1712 poročati v Rim, da »je bil večji del obsežnega poslopja prejšnje leto (1711) pod streho«. Ob glavnem vhodu (»porta regia«) na pročelju je kipar Mislej napravil dva giganta, ki jih še danes umetnost ljubčete občinstvo občuduje. Stolni dekan Dolničar je 19. aprila 1714 umrl. Njegov naslednik v vodstvu stavbenega odbora, generalni vikar Gladič, je stavbo dela vodil naprej. Kdaj je bilo semenišče popolnoma dozidano, ni točno znano. Zidava se je zavlekla, ker je nastal spor med sosedi frančiškani in škofom.

Oo. frančiškani, ki so bivali v bližnjem samostanu, ležečem na prostoru sedanjega Vodnikovega trga, so po svojem odvzetniku dr. Casimiru podali pri mestnem magistratu posebne ugovore proti nadaljevanju zidanja stavbe. Ugovarjali so preveliki višini poslopja in za-

Mišnim posestnikom

Po določbah Vis. komisariata Ljubljanske pokrajine za uvedbo in vodenje registra prebivalstva bo mestni anagrafski urad meseca majnika dostavil vsem hišnim posestnikom vprašalne pole za sestavo hišnih map. Vprašalne pole bodo dostavljene po ulicah za vsako hišo posebej. Zato naj vsak hišni posestnik ali upravitelj izpolni pole, ki jih bo dobil, samo za tiste hiše ali skupine stanovanj, ki bodo že navedene v vprašalni poli, ter naj vsako polo odda v petih dneh, kol je navedeno v začetku vprašalne pole.

V njihovem lastnem interesu že sedaj opozarjamo hišne posestnike, naj vsa vprašanja pazljivo preberejo in vse rubrike izpolnijo natanko in razločno, da ne bodo imeli pozneje nepotrebnih potov.

Navodilom, ki so natisnjena že na vprašalni poli, dodajamo še naslednje:

Če ima hiša več vhodov ter vodi vsak k posebnemu stopnišču ali posebnim skupnim stanovanjem in so ti vhodi opremljeni s posebnimi hišnimi številki, tedaj se šteje vsaka taka skupina stanovanj za celoto zase in je za njo treba izpolniti posebno vprašalno polo. Kadar pa vodi od istega vhoda (z eno samo hišno številko) več stopnišč k posameznim skupnim stanovanjem, tedaj je treba izpolniti samo eno vprašalno polo in v njej označiti posamezna stopnišča, kakor je to že navedeno v tiskovini.

V rubriko najemnikov je treba zapisati vse tiste družinske poglavarje, ki so najemniki lastnih stanovanj. Izvzeti so torej samo podnajemniki in najemniki poslovnih prostorov. Pri zajednicah, t. j. zavodih, bolnišnicah in podobnih ustanovah je treba napisati samo poglavarja zajednice, nikakor pa ne posameznih članov. V primeru, da stanuje v taki hiši tudi najemnik, ki ima popolnoma ločeno gospodinjstvo, je seveda treba vpisati tudi takega družinskega poglavarja.

Kolikor bi komu ta novodila skupno z onimi na vprašalnih polah ne zadostovala, naj prinese izpolnjeno vprašalno polo sam v anagrafski urad na Mestni trg št. 23, kjer bo dobil vsa potrebna pojasnila.

Maksimalni cenik št. 8

(Na drobno v oklepajih)

Česen novi lir 4,25 (3,05), beluš 9.— (11.—), karfiola 2,80 (3,35), korenje očiščeno 3.— (3,60), čebula zgodnja 2,90 (3,45), kopre 2,20 (2,55), solata vseh vrst 3,15 (3,70), špinata 2,85 (3,35), zelena 5,80 (4,55), marelice suhe 43,35 (58,15), pomaranče la (Moro—Tarocco) 8,35 (9,35), poma-

Nov čas zatemnitve

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je s svojim odlokom z dne 4. maja odredil, da se začetni s 4. majem 1943 do nadaljnjega uvede nov čas zatemnitve. Popolna zatemnitev se mora izvajati v času od 21.30 zvečer do 5 jutraj. Vsa ostala določila pa ostanejo v veljavi.

radi vozovnega prometa. Zahtevali so, da se odstrani vse dotlej sezidano poslopje, češ da je ulica med semeniščem in samostanom preozka za promet. Bilo je več komisij. Bila je 8. avgusta 1714 velika razprava na rotovžu v prisotnosti župana, mestnega sodnika in mestnih očetov. Ugovor je bil zavrnjen. Zavrnitev ugovora je magistrat utemeljil, da bo poslopje mestu v korist, okras in čast.

V zemljiški knjigi ljubljanskega okrajnega sodišča je semenišče vpisano pod vl. št. 275 kat. občina Ljubljana-mesto in sicer pod imenom »Alumnat Caroli«. Od kod to ime? Semenišče so nazivali »Collegium Carolinum«, prvič v čast škofu sv. Karlu Boromejskemu, drugič v čast takrat vladajočega cesarja Karla VI. in v počastitev knezoškofa Franca Karla grofa Kaunitza.

Gospodarstvo

ranče la 7,35 (8,35), limone la (15 cm obsega) 4,05 (4,80), komad 0,50), orehi Sorrento 26.— (30.—), orehi navadni 21,50 (25.—), suhe češnje, domače 20.— (23,80).

Drobne gospodarske

Povečanje trgovinskih odnosov med Italijo in Madžarsko. Po madžarskih statističnih podatkih se je italijansko-madžarska trgovina zelo povečala. Leta 1941. je Madžarska izvozila v Italijo za 113,5 milij. pengő blaga, leta 1942. je pa madžarski izvoz narasel na 228 milij. pengő. Podobno se je povečal tudi italijanski izvoz na Madžarsko.

Novo železniško zgradbo. Po poročilu Agita se sedaj izvršuje za okoli 130 milij. lir raznih del pri izpopolnitvi železniškega omrežja. Med njimi je tudi ureditev železniške postaje v Triesteju.

Industrijske d. d. v Italiji. Največja italijanska električna družba Edison izkazuje za lansko leto povečanje čistega dobička od 156 na 192,8 milij. lir. Dividenda ostane neizpremenjena 8,25% na pov. šano glavnice od 1000 na 2800 milij. lir. — Italijanska kabelska industrija izkazuje pri nekoliko zmanjšanem dobičku isto dividendo 7% na glavnico 175 milij. lir.

Nemško zadrudništvo na Hrvaškem. V prvem četrtletju t. l. so bile na Hrvaškem ustanovljene naslednje nemške zadruge: 2 kreditni in gospodarski zadrugi, 1 socialna kreditna zadruga nemških vzgojiteljev, 6 kmetijskih strokovnih in 2 mlekarški zadrugi, tako da je skupno število zadrug, vključenih v glavni zvezi nemških kmetijskih in obrtnih zadrug naraslo s koncem marca letos na 316.

Državni kreditni zavodi na Hrvaškem. Iz računskih zaključkov državnih kreditnih zavodov na Hrvaškem je razvidno, da je znašala bilanca vsota Državne kreditne banke, t. j. bivše Državne hipotekarne banke 1609 milij. kun, Poštna hranilnica 3765 in Hranilnice hrvatske države 2577 milij. kun, skupno 8041 milij. kun. Čisti dobiček je znašal pri imenovanih zavodih: 10,8, 65,4 in 23,9, skupno 100,1 milij. kun. Vse vloge so znašale 6577 milij. kun.

Nakazila srbskih delavcev v Nemčiji. Doslej so srbski delavci, ki delajo v Nemčiji, nakazali v domovino 121,7 milij. din.

Bolgarske delniške družbe. Od 1937 do 1941 se je število delniških družb v Bolgariji povečalo od 517 na 1500, glavnica pa od 1,3 na 7,5 milijarde levov. Leta 1941. je znašal tuji investirani kapital 1,22 milijarde levov, od katerega je odpadlo na Italijo 338,8, Nemčijo 242,5, protektorat 69,7, severnoameriške Zedinjene države 221,7, Francijo 129,8 in Belgijo 62,7 milij. levov, tako da so bile na prvem mestu italijanske investicije.

DALE CARNEGIE

Kako si pridobiš prijateljev

Nadaljnje pravilo je torej tole:

Preden začnete kritizirati druge, začnite z lastnimi napakami.

Ukazov ne sprejema nihče rad

Nedavno sem imel priliko kositi skupaj z Ido Tarbell, starostinjo ameriških biografov. Ko je zvedela, da pišem to knjigo, sva mnogo govorila o tem predmetu. Rekla mi je, da se je medtem ko je pisala biografijo Owena Younga, razgovarjala z nekom, ki je bil tri leta v Youngovi pisarni. Mož ji je izjavil, da nikdar v tistem času ni Young dal komu neposrednega ukaza.

Young na primer ni nikoli rekel: »Naredite to!...« »Naredite ono!« temveč: »Ali bi hoteli upoštevati to mисле?« »Mislite, da ne bi bilo tako bolje?« i. t. d. Ko je spisal kako pismo, je čisto vprašal druge: »Kaj mislite vi o tem?« Nikoli ni rekel svojim uslužbenecem, naj store to ali ono. Dovolil je, da so sami naredili, in skrbel, da so tudi sami opazili svoje napake. Ta metoda da ljudem možnost, da se poboljšajo glede svojih napak, hkrati pa nikogar ne prizadeva v njegovem lastnem ponosu, vzbuja pa čut sodelovanja, ne pa odpora.

Naslednje pravilo, kako morete spremeniti mišljenje drugih, ne da bi jih prizadeli ali užalili, je: Stavite rajši vprašanja, ne dajajte ukazov!

Ne žali ponosa svojega bližnjega

Pred nekaj leti je Splošna električna družba morala odpustiti Karla Steinmetza kot šefa nekega oddelka. Dokler je šlo za vprašanje elektrike, je bil Steinmetz odličen, kot šef oddelka pa je bil prava ničla. Družba pa ga ni marala žaliti ter ga prizadeti v njegovem ponosu, zato je sklenila, da mu bo dala nov naslov, in ga imenovala za inženirja-svetnika družbe, na njegovo mesto pa postavila drugega.

Steinmetz je bil s tem imenovanjem zelo zadovoljen, prav tako so bili zadovoljni tudi predstojniki družbe, da so tako delikatno nalogo rešili brez vsake prizadetosti.

Z nami pa je navadno tako, da brez skrbi teptamo bližnjikov ponos, kritiziramo, grozimo, žalimo svoje podrejene, grajamu otroka vprito tujih brez vsakega ozira, ko bi zadostovalo le nekaj lepih besed, malo več pristnega razumevanja in poznanja človeške duše, da bi omili in zbrisali ostrino položaja.

Spomnimo se na to takrat, če je treba odslužiti kakega uslužbenca ali uradnika.

»Odpust iz službe ni nikakor zabavna stvar, ne za tistega, ki mora iti iz službe, ne za tistega, ki mora iz službe odpustiti,« piše Marshall Granger. »Zelo težko je izvršiti to operacijo. Po navadi sem jaz čim prej to opravil. Ko je bilo torej treba odpustiti tega ali onega uslužbenca, sem imel navado reči: »Sedite, gospod! Sezona je končana in zdaj ne potrebujemo več vaše službe. Dobro veste, da ste bili najeti samo za nekaj časa...« i. t. d.

Učinek je bil porazen. Reveži so imeli vtis, da so vrženi brutalno na cesto. Sklenil sem tedaj, da bom ravnal bolj vljudno in z večjim razumevanjem. Ključal sem uslužbenca enega za drugim in rekel vsakemu takole: »Z vašim delom smo bili nad vse zadovoljni. Ko smo vas poklicali, sploh nismo vedeli o vas ničesar. Svojo nalogo pa ste izvršili naravnost zelo pohvalno. Moram vam reči, da je podjetje na vas ponosno. Moram priznati, da ste iz dobrega blaga in da se pred vami odpira bodočnost. Zapomnite si to!«

In kakšen je bil izid? Ljudje so odhajali bolj zadovoljni, ker se niso čutili izgnane. Dobro so vedeli, da bi jih še obdržali, če bi bilo kaj dela. In ko sem jih moral spet najeti, so se radi in z veseljem vračali.

Leta 1922., po stoletnih in stoletnih borbah, so Turki sklenili, da bodo enkrat za vselej pogнали Grke iz Male Azije.

Mustafa Kemal paša je na svoje vojake imel napoleonski nagovor. Rekel je: »Vaš cilj je Sredozemsko morje! Tako se je začela ena najbolj zagrizenih vojn v sodobni zgodovini, ki se je končala s turško zmago. Ko sta grška generala Trikoupi in Dionisi prišla v turški glavni štab pogajati se za predajo, so turški vojaki grozili in kleli.

Kemal paša pa ni pokazal nobenega znaka, iz katerega bi se dalo sklepati, da je Grkom privoščil poraz.

»Sedite, gospoda!« je rekel. »Bili morate zelo trudna.« Nato je dolgo kramljal z njima o poteku vojne ter skušal čim bolj omiliti vtis poraza. Rekel je: »Vojna je zelo kruta igra, kjer često zgube boljši slabši pa dobe.«

Tudi v polnem zmagovalstvu Kemal paša ni pozabil na tisto važno pravilo, ki velja tudi za nas:

Ne žali nikoli v bližnjiku njegovega ponosa!

»Ti moj oboževani, na Boga se zanesi. On ti bo svetloval. Ne bo te zavrnil v tvoji žalosti. Stal ti bo ob strani v tvojem obupu. Tvoj »Sonček« prosi zate in za ljubega bolnika. Ti moj oboževani, ljubim te, joji kako pristržno, kako iz dna duše te ljubim! Bodi miren, zahtevaj, da pride dr. Leyden, in drugi zdravnik G., sam k tebi, da ti vsak dan sporoči, kako je z bolnikom, in da poskrbi za to, da boš ti vedno prvi obveščen o vsem. Tako boš lahko pomagal in boš prejel tudi njega (bolnika), da imaš skrbni zanj. In če zdravnik česa želi ali hoče to ali ono, poskrbi, da se obrne naravnost nate. Ne dopusti, da so vsi prej obveščeni in da ti ničesar ne zveš. Ti si sin svojega ljubega papana, in daj, da ti povedo vse in da lahko vse urediš. Pokaži svojo voljo in ne dovoli, da se pozabi, da da si. Odpusti mi, duša moja!« (Iz pisma 15. oktobra.)

Te vstisice so imele velikanski pomen. Saj nam pokažejo, kako je bodoča soproga zavzemala svoj poseben položaj sprito carjeve družine in kako je bila zmeraj v skrbih, da se je uveljavljala avtoriteta bodočega carja. Toda v tem hipu ni bil carjevič zmogel presoditi pomena teh nasvetov. Ves pogreznjen v skrb in žalost, mu je bilo nemogoče, da bi pregledal v tej zmed velikih posledice za celotnost države.

Popoldne 20. oktobra je car Aleksander izdihnil. Njegov zet, veliki knez Aleksander Mihajlovič (mož velike kneginje Ksenije), je v svojih Spominih napisal nekaj vtisov o priliki te smrti, in zlasti še nekaj besed o njem, ki je nanj padla teža ruske krone:

»Med množico, ki je bila prisotna pri zadnjih trenutkih Aleksandra III., to so bili sorodniki, zdravniki, dvorjani, služabništvo, si je bil sleherni svest, da izgublja s carjevo osebo oporo, ki je držala Rusijo na robu propada. Nihče ga ni razumel bolje kot Niko. Takrat — prvič in zadnjič v svojem življenju — sem videl, kako so se zasolile njegove modre oči. Prijel me je za roko in me odvedel v svojo sobo. Jokaje sva se objela. Ni mogel zbrati svojih misli. Razumel je, da je postal car, in to težko breme ga je tlačilo k tlom.

»Sandro, kaj naj storim?« je kričnil. »Kaj bo z Rusijo? Jaz nisem pripravljen za to, da bi bil car. Saj niti ne znam govoriti z ministri...«

Zvečer 20. oktobra je postal carjevič car Nikolaj II., ter je napisal v svoj dnevnik te-le vstisice:

»Moj Bog, moj Bog, kakšen dan! Bog je poklical k sebi našega oboževanega, dragega, nenadomestljivega papana! Vrti se mi v glavi. Ne morem se verjeti, da bi bilo to res. Strašna resnica se mi zdi neverjetna! Vse dopolne smo bili pri njem. Težko je dihal in vedno so mu morali dajati kisik. Ob pol treh je prejel sv. povelje, potem so ga zvrili kriči... In naglo se je bližal konec. Več kot uro je stal oče Ivan ob njegovem zglatvu, držel ga za glavo. Bila je smrt svetnika. Gospod! Pomagaj nam v teh težkih dneh! Uboga mama! Zvečer ob pol desetih smo molili mrtvaške molitve v isti sobi. Dozdeva se mi, da sem sam mrtev. Mojo drago Aliks spet bolijo noge.«

II. SUJAJ CARSTVA.

(1894—1896).

1. Žalostna poroka.

Sredi iskrene žalosti in velike zmede, ko se je megle tesnobe in bridkosti iz palače v Livadiji naglo razširila po vsej Rusiji, ni mogel biti položaj za mlado nevesto bolj tragičen kot je bil, zlasti še v deželi, ki ji je bila tako tuja. Vse princeze, ki so kdaj prihajale v Rusijo, da bi se poročile s člani carske rodbine ali njih dediči, doživljale slovesne sprejeme in povsod so zvonili prazniški zvonovi. A princesa Aliks je v teh prvih dneh svojega novega življenja slišala samo mrtvaško pesem zvonov. A ta nova doba se niti

še ni prav začela. Mlada nevesta je bila prav za prav še zmeraj princesa iz Hessena, tujska, ki je bila samo s svojo prisotnostjo v tem splošnem strahu le v sitno nadlego. Vsem, izvenškim ženina, je bila do svojega prihoda neprijetna ovira, vse je bilo polno predsodkov sprito nje, ki so se zmeraj večali. Ni se mogla še pridružiti carski družini. V tej družini, ki je bila vsa omočena po žalosti, so jo resnično občutili zgolj kot nadležno vsiljivko. Ljudstvo je bilo celo v dvomu, ali princesa sploh občuti kako žalost, ker so jo videli, kako so ji v splošni žalosti, pač zato, ker je bilo dekle slednjič združeno z ljubljanim človekom, žarela lica v neki tajni radosti — in vsi so jo koj obsodili. Na dan njenega prihoda, ko se je bila v zaprti kočiji peljala po cestah mesteca Yalte s svojim ženinom, so z neskončno nejevoljo opazili, da se je ona smejala. Zavita je bila v velik »sobilji« plašč, mrzla burja je pihala s krimskih pobočij, oči so ji gorele v ljubezni, saj je bila pri svojem izvoljencu, pri tistem, ki je tako dolgo hrepenela po njem, bila je pri njem doma, v deželi, ki je bila njegova domovina. Zato ni čudno, da je bil videti vse njen obraz, kot bi se venomer smejala. Zlobni jeziki pa so jo brž oplazili: »Smejala se je! Car umira, vsi smo potrti in užalosteni, ona pa se upa smejati se!« Zlobnosti je bilo toliko, da je bilo očrtno vse, kar koli se je tikalo mlade neveste. Nekaj dni kasneje, ko se je carski dvor zastrl v žalovanje, so vsi motrili ubogo mlado priacsko, ki je pretakala bridke solze poleg svojega ženina. »Kako se spakuje!« so zamrmrali. Njega evetoča lepota se jim je dozdevala vsiljiva, dejali so, da je to znak njenega pritaženega veselja sprito splošne žalosti.

Če bi bila v drugih okoliščinah kaka nevesta tako nezaželenka, bi se to preprosto razrešilo tako, da bi odšla za čas velikega žalovanja nazaj v domačo hišo. Toda princesa Aliks ni imela nobenega doma. Kot sirota je bivala pri svoji babici ali svojem bratu, ki je bil zaradi svoje zaročne dobe, ki je trajala že šest mesecev, sam v zadreg. Po drugi strani pa je bilo potrebno, da bi se prestolonaslednikova poroka čim prej izvršila, kar je bilo v korist vse države. V carskem razglasu je bilo že oznanjeno vsem Rusom, da je umrl car Aleksander II. in da zasede prestol car Nikolaj II.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 5. velikega travna: Pij V. papež; Irena, mučenica; Maksim, mučenec; Irenej, mučenec.
Četrtek, 6. velikega travna: Janez Evang. Latinskih vrat; Benedikta, devica.

Zgodovinski paberki

5. velikega travna:

1. 1789. je otvoril Ludovik XVI. zasedanje državnih stanov v Versaillesu, ki naj bi rešili francosko državo iz finančne zadrege. Po večdesnem brezplodnem pogajanju glede načina razpisa so se poslanci tretjega stanu priglasi za ustanovdajo narodno skupščino in prisegli, da se ne bodo preizkušali, dokler ne dajo državi ustave. Vali odločnosti tretjega stanu, ki ga je vodil izkušeni in bistromni grof Gabriel Mirabeau, je popustljivi kralj ukazal gospodi, najzborujejo skupaj s tretjim stanom. Večina se je udeležila kraljevi volji. Tretji stan je zmagal. Kralj in fevdalna dvorna stranka sta hotela pridobiti na čas, poklicala sta iz pokrajine zanesljive polke. Narodno skupščino je rešil Pariz z revolucijo množice. Uporni Parizani so se polastili v državnih skladiščih orožja in naskočili simbol despotizma bastiljo, državno jetnišnico, pobili so stražnike, grad pa do tal porušili. Vest o zmagi revolucije se je hitro raznesla po vsej državi. Povsod se je rušila državna uprava, mesta in kmetijske občine so ustanovljale novo upravo, kmetje niso plačevali davčnin, marveč so napadali gradove in preganjali gospodo. V svrhu javne varnosti so ustanovljali narodne straže; pariški je načeloval slavní Lafayette. Nova trobojnica je bila znamenje meščanskih straž in revolucionarjev. Francoska revolucija je uničila stari državni ustroj in stari državni red ter ustvarila novo moderno državo s suvereno oblastjo ljudstva in ljudskim zastopstvom, proglasila je enakost in bratstvo, odpravila vse privilegije po rojstvu.

1. 1846. se je rodil v Wolu Okręski slavní poljski romanopisec Henryk Sienkiewicz. Klasič zgodovinskega romana, ki je dobil leta 1905 Nobelovo nagrado. Njegovi junaki so služili narodu za vzgled in mu dajali oporo v težkih dneh. »Ogniem i mieczem«, »Polope«, »Pan Wolodyjowski« je mogočna trilogija romanov. »Quo vadis« je med najslavnejšimi romani v svetovni književnosti. Pripoveduje o borbi med umirajočim poganskim Rimom in mladim mučeniškim krščanstvom, ki zmagovito prihaja iz katakomb. Sienkiewicz je umrl leta 1916 v Veveyu v Švici. Večina njegovih romanov je prevedena v slovenščino.

Novi grobovi

† V Radovljici je v častiljivi starosti 81 let mirno v Gospodu zaspal gospod Oroslav Kolman. Pokopali so ga na veliki petek na radovljiskem župnem pokopališču. Rajni je bil oče našega strojnega stavca G. Kolmana, kateremu, kakor tudi vsem ostalim žalujočim, iskreno iskreno sožalje. Bog daj rajnemu večni mir in pokoj!

Osebnostne novice

— Promocija. Na univerzi v Ljubljani je bil promoviran za doktorja filozofije g. Jože Kastelic iz St. Vidu pri Stični. Mlademu doktorju, ki se je v slovenskem kulturnem udejstvovanju uveljavil kot pesnik »Prvih podob«, kot kritik, antični zgodovinar in numizmatik, ter je bil promoviran na podlagi disertacije »Prešeren in antika«, iskreno čestitamo!

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 6. maja v urušinski cerkvi. Ob pol šestih bo prva sv. maša in ob šestih sv. maša z blagoslovom za žive in rajne duše bratovščine. Vsi udeleženci dobe ta dan popolni odpustek.

Stalna kongregacija za gospe vabi svoje članice k tridnevni predposvetitvi kongregacije brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Spored: V četrtek, 6. maja, ob 6.20 zvečer v kongregacijski kapeli govor in litanije; V petek, 7. maja, ob 6 zjutraj v Alojzijeveči sv. maša z nagovorom; ob 5 popoldne v kongregacijski kapeli s svečano slovo s posvetitvijo; V soboto, 8. maja, ob 6.15 zjutraj v Alojzijeveči sv. maša z nagovorom; V nedeljo, 9. maja, ob 3 popoldne pri sv. Jožetu slovesna posvetitev vseh ženskih kongregacij brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

Krasna novost za naša dekleta: **dekliška knjiga**

Daj mi svoje srce

Napisala Jolanta Gerej. Prevajala prof. M. Gunde Brodianca stane L. 25.— vezava L. 25.— Ta odlična vzgojna knjiga je pisana v obliki romana in se bere kot silno napeta življenska povest. Matera kupite jo svojim hčerkam. Dekleta naročite si jo, zlasti je vredna.

Založba Ljudske knjigarnice v Ljubljani. Pred škoftijo 5

— Majniška pobožnost za Lavantince. Duhovniki in verniki iz lavantinske škofije se vabijo za nedeljo, 9. maja 1943 v cerkev Marije Pomočnice na Rakovniku, kjer bo ob pol 17 (pol 5) popoldne pridiga, pete lavantinske litanije in posvetitev brezmadežnemu Srcu Marijinemu.

— Opozorilo zemljiskotkajnišnim upnikom nemških izseljencev. Z uredbo od 28. marca 1943-XXI je bil določen rok do 10. maja 1943 za prijavo vsakovrstnih terjatev in pravic, vključenih na nepremičninah nemških izseljencev. Upravičenci se v lastnem interesu opozarjajo na ta rok, da se jim lahko pravočasno izplačajo njihovi zahtevki. Tozadevni prijavni obrazci so na razpolago pri podpisnem uradu, pri okrajnih sodiških in občinskih uradih. — Pobotni urad pri Visokem komisariju, Ljubljana, Gregorčičeva 27-IV.

— Na Florijanovo hladno vreme. V ponedeljek je z malimi presledki podnevi deževalo, ponoči na torek pa so se vrstili močnejši nalivi. Deževalo je zlasti od 16.30 tja do torka

zjutraj. Dež je nehal po zapiskih ombrografa v torek zjutraj ob 5.30. Ljudje, ki so prav zgodaj, ob prvi zori vstajali, zatrjujejo, da so naltavale debele, mokre snežinke. Po gorah in hribih je zapadel sneg. Razni vrhovi ljubljanske okolice so bili zjutraj pokriti s tenko snežno odejo. Ni čudno, da je bilo v torek dopoldne prav hladno, delno oblačno. V dveh majniških dnevih se je zlo izpod neba več dežja, kakor se ga je v prvi polovici aprila. April je namreč do 15. zaznamoval le 12.1 mm dežja, ko ga je majnik v dveh dneh že imel 28.5 mm. V času od ponedeljka zjutraj pa do torka zjutraj je padlo 18.3 mm dežja. Zamlja je močno namočena. Vode so zaradi majniškega dežja nekoliko narasle. Za enkrat ni nevarnosti kakšne večje pomladanske povodnji, ker je pričakovati, da nastopi toplejša vreme. Barometer se je začel namreč naglo dvigati ter je v torek, 4. maja, dosegel stanje 764.4 mm. V ponedeljek popoldne je bila zelo nizka maksimalna dnevna temperatura. Maksimum je znašal le +11.6° C, v torek jutranji minimum +7.2° C.

— Dr. Branko Volavšek, specialist za notranje bolezni, je odprl privatno prakso na Tržaški cesti 10-II. Ordinira od 2 do 4.

— Knjižica »Pastirsko pismo ljubljanskega škofa za l. 1943.« se dobi v Ljubljani v vseh župnih uradih, v knjigarnah (Ljudski, Mohorjevi, pri Sfilgoju, pri Ničmanu, v Novi in Mladinski založbi, Stari trg 30) ter v trafikah pri tromostovju, na Rešljivi cesti, pri Zmajskem in Cevljarskem mostu ter v upravi na Rakovniku. Cena knjižice 1 lra. Naročniki »Knjižice« iz izredne številke ne dobijo Redna številka za majnik je »Marijino Srce« (spasil žurak Filipije). V Ljubljani se dobi v istih mestih kakor »Pastirsko pismo«. Cena 1 lra.

— Starši, navajajte svoje otroke, da bodo znali opazovati. Tako jih najlepše pripravljate za samostojno življenje. V drvenju sodobne tehnike naj prisluhnejo tudi naravi, njenim lepotam in skrivnostim. Kupite jim Erjavčeve Zivalske zgodbe, ki so pravkar izšle v zbirki Cvetje iz tujih in domačih logov. Prireditelj je zbral najlepše spise iz Zivalskega sveta in jih izdal v priročni knjižki, ki jo mora imeti vsak dijak. Kdor se naroči na celotno zbirko Cvetja, ima 25% popusta. Naročila sprejema Mohorjeva knjigarna v Ljubljani na Miklošičevi cesti 19.

— Diletantske slike, dostikrat zmazke najslabše vrste, vidimo v izložbenih oknih nekaterih ljubljanskih trgov. Kadar gre za take diletante in sušmarje, tedaj izgovor, da jim nudijo možnost zaslužka, še daleč ne odtehta dejstva, da trdke s tem prav grdo blatijo kulturno lice našega mesta, begajo okus občinstva in dokazujejo svoj lastni neokus. V vseh umetnostnih vprašanjih daje boljše nasvete naše društvo. — Društvo slovenskih likovnih umetnikov, Ljubljana, Wolfova ulica 16/II.

Iz dela in življenja - od tu in tam

S Spodnjega Štajerskega

Proslava 1. maja je bila na Spodnjem Štajerskem prav slovesna in izvedena tako, kakor po vsej državi. Po vseh večjih mestih so postavili 1. maja mlaje in zlasti v Mariboru je bilo postavljeno prvomajskega mlaja nadvse slovesno. Mlaj je mladina prinesla v mesto v petek zadnjega aprila popoldne. V velikem sprevodu je nesla mladina mlaj po vseh večjih cestah mesta, nakar so jo na večer postavili na Glavnem trgu v Mariboru. Mladina je imela še večerno slovesnost. Na dan 1. maja so se zgodaj zjutraj prebudile meščane budnice vojakov, brambovcev in mladine. Ob pol enajstih je bil velik koncert na Glavnem trgu, ob enajstih so začeli igrati kinematografi predstave za delovno ljudstvo, ob pol dvanajstih pa so bili na različnih mestih manjši ljudski koncerti na prostem.

Prosvetne prireditve v mariborskem okrožju v maju. V Slovenski Bistrici in Konjicah sta bila 1. maja zabavna koncerta, 2. maja so v Konjicah priredili pester večer s pevskimi in glasbenimi točkami. Na Muti so isti dan imeli popoldne ljudsko igrjo, 5. maja bo v Marenbergu gostovalo mariborsko gledališče, ki bo nato 6. maja gostovalo v Slov. Bistrici. 8. maja bo gostoval štajerski ljudski oder iz Grada v Poljčanah, v Konjicah bo isti dan gostovalo mariborsko gledališče iz Grada. 9. maja bo gostoval v Ločah štajerski ljudski oder iz Grada. Stoletnico rojstva Roseggerja bodo proslavljali v Marenbergu 16. maja, v Slov. Bistrici 22. maja, v Konjicah in Svecini 23. maja, pri Sv. Lovrencu na Pohorju 29. maja in 30. maja v Slovenjgradcu. V drugi polovici meseca maja so številna gostovanja domačih diletantskih odrov, ki igrajo izmenoma v navedenih spodnjestajerskih krajih.

Tečaj za predvojaško telesno vzgojo. Od 20. do 30. aprila je bil v Betnavskem gradu pri Mariboru tečaj za predvojaško telesno vzgojo, ki ga je priredila tamkajšnja šola za mladinske voditelje. Iz vseh mladinskih skupin na Spodnjem Štajerskem je prišlo 35 udeležencev — mladinskih voditeljev, ki so se teoretično in praktično urili na tečaju. Več kakor polovica udeležencev je zaključila tečaj z uspehom. Ti bodo tudi v svojih edinicah nadaljevali z vzgojo članov.

Razpuščene zadruge. »Marburger Zeitung« uradno objavlja, da so bile črtane v zadrurnem registru naslednje zadruge v območju sodišča v Celju: Stavbena zadruga »Sokolski dom«

pri Sv. Juriju pri Celju, Stavbena zadruga »Slovenski dom« v Petrovčah, Stavbena zadruga »Zadruga dom« v St. Pavlu pri Prebodu. Stavbena zadruga »Slovenski dom« v Slovenjgradcu, Sokolska stavbena zadruga v Braslovčah, Splošna gradbena gospodarska produktivna zadruga »Napreje« v Celju.

Dobrodelne akcije v ljubljanskem okrožju. Pomožni in posvetovalni uradi štajerskega Helmbunda v ljubljanskem okrožju so imeli v februarju 670 obiskov. Materijskih posvetovanj je bilo 15 in na njih je bilo preiskanih 288 dojenčkov, otrok in mater. Voditeljice pomožnih uradov in njihove pomočnice so opravile 180, ljudske negovalke in strožnice dojenčkov pa 548 obiskov na domu, kjer so pomagale bodočim materam z nasveti. V gospodarskem pogledu je živilsko podpora 393 oseb. V okrožju je 18 otroških vrtec, kjer je prostora za 680 otrok. V otroških vrteh so dobivali hrano 3104 otroci, večinoma taki, ki bi sicer opoldne ne imeli toplega obeda.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 58 letni posestnik Franc Marčič iz Svecine, lastnik trgovine in trgovce z usnjem Vencelj Woschneigg, star 66 let, 66 letni upokojeni strojevodja Karel Bračko, mala železničarjeva hčerka Emilija Polak iz Zidanega mosta, na Pobrežju 76 letni upokojenec dr. žel. Jakob Augustiner, v Hočah 49 letna Ana Vavpot roj. Hauer, v Rogatu je umrl 77 letni gradski svetnik Jožef Holmann. V Rogatci Slatin Martin Kovacik in 69 letna Ana Vrtovsek. V občini St. Jurij ob j. ž. 41 letni Jožef Dekleva iz Tratine in 39 letna Neža Skoberne roj. Zdobšek iz Laz. V občini Pragersko je umrl 65 letni Filip Risman. V Celju so umrli: Roza Toplak roj. Lipičnik, Terezija Nerat roj. Reich, Janez Blemenski, Anton Golob, Marija Planinšek, Ana Gajšek, Alojzij Vodnik in Burghardt Graether, vsi iz Celja. Na Javorniku pri Teharjih je umrla Karolina Guček, Zofija Grahov roj. Meninghaus iz Dolenje vasi pri Sv. Pavlu pri Prebodu, Marija Amon roj. Steble iz Lamberga pri Novi Cerki, Alojzij Goluh v Laškem. V Dobrni 59 letna Frančiška Pesjak iz Gorice, 91 letni Albert Pirc in 53 letni Martin Viher, oboja iz Lipja. V Lozah 60 letna Helena Škofič v Zatrežju pri Rimskih toplicah 52 letni Vincenc Ivšek. Pod zločinsko roko je padel v breziški okolici vodja brambovcev Karel Retzer v Pišecah; vodja brambovcev v breziškem okraju in breziški okrožni vodja štajerske domovinske zveze sta mu preletela parter v »Majdanu« zveze v spomin. Na vzhodnem bojišču je umrl v vojni bolnišnici podnarodnik Theodor Kittel, doma iz Ptuj.

»BLISK«! »BLISK«!

»BLISK« je divja zgodba volka, v katerem se pretaka kapljica pasje krvi, ki mu je ostala po psu očetu izpred 20 rodov.

Zasnežene kanadske severne planjave, prekrasni gozdni in gorati predeli Kanade, lepota severnih noči in polarne svetlobe tvorijo okvir napeti zgodbi tega volka, ki bije boj za obstanek z drugimi divjimi živalmi.

Knjigo je spisal mojster opisovanja življenja živali J. Curwood.

Knjiga, ki je izšla v »Slovenčevih knjižnicah«, bo gotovo največje veselje vsem bralcem, saj šteje med najlepše spise tega znamenitega in tudi že pri nas znanega pisatelja.

Ilustrirana izdaja

MARTINA KRANA,

po katerem je, že toliko spravevanja, bo izšla v treh tednih.

Iz Hrvaške

Konec šolskega ponka na hrvatskih srednjih šolah. Po odredbi prosvetnega ministra NDH dr. Starčevića bodo letos zaključili šolski pouk na vseh hrvatskih srednjih šolah 31. julija. Po isti naredbi bo končan redni šolski pouk v osmem gimnazijskem razredu ter v četrtem in petem letniku učiteljskega že 15. julija, zrelostni izpiti bodo pa v začetku in v sredini avgusta.

Hrvatska »Pomoč« za velikonočne praznike. Zagrebški odbor hrvatske »Pomoči« je za letošnje velikonočne praznike razdelil med siromašne družine v Zagrebu 1.750.000 kun.

Zdravstveni domovi v NDH. Poleg zdravstvenih zavodov v Zagrebu, Banji Luki in Sarajevu obstoja še na področju NDH 20 zdravstvenih domov na sedežih posameznih velikih žup. Omejeni zdravstveni zavodi in domovi so osrednje zdravstvene ustanove, ki potom svojih podrejenih organov pospešujejo zdravstvo med ljudstvom. V vseh teh zavodih je bilo lani 317.437 zdravniških preiskav in en milijon 101.037 zdravniških pregledov. Za pospeševanje zdravstvenega pouka so ti zavodi lansko leto razpečali 261.825 letakov, 2893 knjig, 6738 lepakov in prikazali 113.700 m filma. Istofasno so organizirali v sedmih mestih razstave proti splavu, katere je obiskalo 320.000 oseb.

Visoko odlikovanje dr. Toht. Poročali smo že o odlikovanju visokih hrvatskih državnih funkcionarjev radi vneta udejstvovanja za udržitve temeljev hrvatske države in radi uslug, ki so jih kot zaupniki hrvatske vlade izkazovali italijanskim in nemškim četam v Bosni pri zadnjem čiščenju in pobijanju partizanskih gnezid in oddelkov. Poleg bivših ministrov in sedanjih članov državnega sveta dr. Lovra Šušica, inž. Ivica Frkovića in pomočnika predsednika vlade ter državnega tajnika dr. Vjekoslava Vrančića, ki so vsi dobili velered krone kralja Zvonimirja z meči, je bilo istočasno odlikovanih še več drugih za NDH zaslužnih Hrvatov. Tako sta dobila prejšnji minister za narodno gospodarstvo dr. Dragotin Toht in bivši minister za korporacije dr. Joso Dumandžić velered kralja Zvonimirja z zvezdo.

Iz Srbije

Zlorabe javnih uslužbencev v Beogradu. »Pester Lloyd« poroča, da so v Beogradu odkrili večjo družbo, ki je proti obstoječim zakonskim predpisom oprežala srbske delavce, obveznike srbske delovne službe. V zvezi s tem odkritjem so oblasti zaprle v Beogradu 82 oseb, večinoma uslužbencev mestne občine in javnega urada za delo. Omenjeni javni uslužbenec so od vsakega posameznika, ki bi bil moral oditi na obvezno delo, za oprestitve od te službe zahtevali visoke vsote denarja. Med aretiranci sta tudi dva zdravnik, ki sta za denar izdajala lažnja zdravniška spričevala, da pri njih pregledani delovni obvezniki niso sposobni za delo v tej službi. Odkriti in aretirani državni uslužbenec, ki so se bavili s tem nečestnim poslom, so vsi izgubili svoje službe, nekateri so bili kaznovani s prisilnim delom, zopet druge so pa poslali na delo v zbirna taborišča.

Zbiranje starega papirja. Srbska centrala za kemične proizvode pripravlja akcijo za zbiranje starega papirja, da bi na ta način dobile domače papirnice potrebno snov za izdelovanje papirja in kartona za škatle. V Srbiji pripravljajo tudi izdelavo papirja iz slame. Tovarna, ki bo izdelovala tak papir, bo pričela obratovati malo pozneje.

Uspešno delovanje Rdečega križa v Valjevu. V začetku marca je valjevski Rdeči križ polagal račune o svojem delovanju v preteklem letu. Iz poročil, ki so jih podali na obnem zboru posamezni društveni odborniki, je razvidno, da je bilo delovanje tega društva v Valjevu res plodno. Poleg podpiranja siromašnejših slojev doma, je društvo lani poslalo vojniim ujetnikom nad 3500 paketov. Letošnje pošiljke vojniim ujetnikom so pa tudi že presegle tisoč paketov. Sredstva za svoje podporne akcije je društvo dobilo od raznih zbirk, od privatnikov, 2 milijona dinarjev od osrednjega odbora Rdečega križa v Beogradu, 1 milijon dinarjev pa od okrožnega odbora istimenskega društva.

Elektrifikacija posameznih srbskih mest. V Kučevu v Srbiji so dovršili novo električno centralo. Tudi instalacijska dela po mestu gredo že h kraju ter bo spet novo večje srbsko mesto dobilo električno razsvetljavo.

Drobna ljubljanska kronika

Mesečna rekolekcija ljubljanskih gospodov duhovnikov bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 7. maja. Začetek točno ob 5 popoldne. Ob 4 so začne skupna adoracija. Konferenca odnosa. Zbirališče v hiši kapelci. Vali ljubljanskih gospodov duhovnikov ljudno vabilni. — Vodstvo.

Planisti S. Hrašovec in Marta Bizjak. Valjalova bosta izvajali v petek, 7. t. m., svoj 5. koncert na dveh klavirjih. Vse dosedanje njune koncertne nastope je sprejelo občinstvo in kritika z velikim zanimanjem, pa tudi s pohvalo. Tako prvi eden izmed ljubljanskih kritikov Planisti sta z lepo skupno igrjo dokazali, da napredujejo od koncerta do koncerta. Njuna igra je usmerjena predvsem v blesteče zunanji izraz, zato so prišle bolj do izraza skladne virtuozno-tehnične značilnosti. Dalje pravi kritiki: Dejstvo, da je občinstvo domačega napolnilo dvorano, je zadostna garancija, da je krog ljubiteljev te glasbe precej širok in da bodo imeli tudi naslednji njuni koncertni nastopi največje zanimanje. Na koncertu v petek bosta izvajali dela, ki so jih napisali Clementi, Tarenghi, Pjencoli, Chopin in Pjefler. Koncert bo v mali filharmonijski dvorani. Začetek točno ob 7. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Akademija maturantov učiteljske šole bo v soboto, 8. maja, ob pol 7 zvečer v franciškski dvorani. Spored akademije je zelo pester. K obilni udeležbi vabimo.

Planist Carlo Vidusso, ki bo koncertiral prihodnji ponedeljek v Ljubljani, je bil rojen v Čile v južni Ameriki in začel s klavirskim poukom v Buenos Airesu. Pozneje je diplomiral na konservatoriju Giuseppe Verdi v Milanu. S svojim 20. letom je začel koncertno življenje ter se takoj uveljavil na mednarodnih tekmovalnih v Budimpešti in Varšavi, v Milanu pa je bil med 42. prvi. Od takrat dalje je koncertiral po vsej Evropi in južni Ameriki, stalno pa je profesor klavirske igre na konservatoriju v Parizu. Za svoj ponedeljski koncert si je izbral dela, ki so jih napisali Beethoven, Ferrati, Trecate in Chopin. Kakor omenjeno, bo koncert v ponedeljek, 10. t. m., ob 7 v veliki filharmonijski dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Specialne strokovne inštrukcije za gimnazije in meščanske šole: Za malo maturo v vseh predmetih pripravljamo dijakine 8. in 4. razreda gimnazije in 4. razreda meščanske šole. Učni honorar nizki! Poučujejo profesorji, strokovnjaki. Informacije in prijave vsak dan od 9-12 in popoldne od 4-6: Muscollijev (Kongresni) trg 2. II. nadstropje. — Središče mesta.

»Zmago luči«, krasen domači misterij, ki ga je napisal član ljubljanske drame Milan Skrbinek, bodo igrali franciškskega sveta obnovili v gledališču ob 7 zvečer v franciškski dvorani. — V tej duhovni drami, ki ima poleg drugih vrednot še to prednost,

da je domača, odmeva velik klic po obnovi podobnega sloveca in vera v večno zmago Luči in Dobrote.

Važno za vsakogar sedaj in v bodoče je znanje strojeplaja in stenografije! Novi polni tečaj prične ta teden. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Učnina zmerna. Podrobne informacije in prijave dnevo do 16. maja: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod, Domobranska 18.

Izpred okrožnega sodišča. Pred kazenskim sodnikom poidecem je bil nek mlarski pomočnik, 32 letni Andrej H., obsojen zaradi prestopka tatvine in prevzara na dva meseca strogega zapora. Neki gospe je letos marea odnesel kapico in dve moški srajci, vrednost 700 lir. Nekemu inženirju na je obljubil, da mu bo preskrbel več kilogramov cenejše moke, nakar mu je inženir izročil 320 lir, ki jih je porabil za sebe. Za tega inženirja pa je izvalil od nekoga ljubljanskega trgovca z železino 9 kg železa in 3 kg aluminija v vrednosti 70 lir. Andrej je tatvino in prevaro skesano priznal.

Posetne spremembe. Trdka »Jugoslov. družba« z o. z. v Ljubljani, je kupila od Vzemajne poslovnice v Ljubljani nepremičnino vilo št. 114 k. o. Poljskega predmestja, obstoječo iz več vrtnih in travniških parcel. V skupni meri 1679 kvadratnih metrov za 412.000 lir. Polovico kupljenega sveta ima kupovalka odstopiti mestni občini Ljubljani za projektirano cesto. Kvadratni meter je bil nekaj nad 245 lir.

Naročajte »SLOVENEČ«!

Gledališče

Opera:

Sreda, 5. maja, ob 18: »Madame Butterfly«. Red A.
Četrtek, 6. maja, ob 18: »Janko in Metka«. Red Cetrek.
Petek, 7. maja: Zaprti. (Generalna.)
Sobota, 8. maja, ob 18: »Prodana nevesta«. Prvič v sezoni. Ker Premierski.

Drama:

Sreda, 5. maja, ob 18.30: »Veliki mož«. Red Sreda.
Četrtek, 6. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino.
Petek, 7. maja, ob 17: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino.
Sobota, 8. maja, ob 15: »V času obiskanja«. Zaključena predstava za šolsko mladino.

Naznanila

FRANČISKANSKI ODER. Nedelja, 9. maja, ob 7 zvečer: »Zmaga luči, misterij, Režija Milan Skrbinek«. Konec predstave ob 9. Predprodaja vstopnic ob četrtek dalje v trgovini Sfilgoj in na dan predstave pri blagajni franciškske dvorane.
RADIO. Sreda, 5. maja: 7.30 Pisana glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Ploščo — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Laska glasba — 13 Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski — 13.12 Operna glasba na plo-

ščah — 13.20 Orkester vodi dirigent Gallino — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Orkester vodi dirigent Rizza — 14.45 Komorna glasba — 15 Poročila v slovenski — 17 Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Koncert Klasičnega tria — 17.45 Koncert pianiste Marije Luise Candelore — 19 Govorno italijanska, poučuje prof. dr. Stanko Lehen — 19.20 Poročila v slovenski — 19.45 Politični komentar v slovenski — 20 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Beethovnova glasba vodi dirigent Serafin Tullio — 21.30 Koncert Ljubljanskega sodalnega kantata (L. Pfeifer — L. Violina, A. Dornel — II. violina, V. Šusteršič — viol. C. Sedlhauser — čelo) — 22 Zanimivosti v slovenski — 22.10 Pesmi in napavi — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, V. 46 — Tržaška cesta 48.

Poizvedovanja

Izgnubl je deček tolovadne copate ob bolški polikliniki na Smartinski ceste ter lupo prost najditelja, naj jih odda v upravo »Slovenec«.

Izgnubl sem torblec (taško) s prometno dovolilno knjižico od tovrstnega avtomobila št. LN 1314. Poštegnega najditelja prosim, da jo vrne takoj proti nagradi v Florjanski ulici 42.

V ponedeljek popoldne sem našla pred Mestnim domom dansko rjavo rokavico. Dobi se v upravi »Slovenec«.

S. S. VAN DINE:

60

Umorjeni Kanarček

Markham se je zamislil. »Ni slabo...« je dejal počasi. »A iz kakšnega razloga je umoril dekle?«

»Stvar je čisto preprosta! Ali se ne spominjate, da je gospod Vance že takoj v začetku smilil, da je zaljubljen v dekle? Vprašal ga je o tem; Jessup pa je zardel in postal nervozen.«

»Moja Bogle je vzklil Vance. Ali naj bom jaz kriv te vaše grozanske neumnosti? Res sem poskušal potipati tega mladjenca, da bi ugotovil, če je čutil kako nagnjenje do umorjene plesalke, a to že takrat, ko nisem vedel še ničesar drugega. Iskal sem sledove povsod.«

»Morda. Vendar pa je to vprašanje bilo zelo srečno stavljenost,« je dejal Heath in se znova okrenil k Markhamu.

»Jaz si vso stvar razlagam tako: Jessup je bil zaljubljen v Kanarčka, ona pa ga ni marala. On pa se nikakor ni hotel umakniti in je z jezo v srcu gledal, kako so večer za večerom prihajali razni obiski. Prišel je tudi Skeel. Spo-

znala sta se in sklenila, da bosta izropala stanovanje. Skeel ne more trga narediti sam, kajti nikakor ni mogel priti neopažen v hišo, ker ga je telefonist pozval. Jessup je bil ves srečen, da se je mogel maskevat nad dekletom in zvaliti krivdo na nekoga drugega... Tako sta se dogovorila in določila ponedeljek zvečer za izvedbo načrta. Ko je plesalka odšla, je Jessup odprl stranska vrata in Skeel se je zmuznil v dekletovo stanovanje s pomočjo ključa, ki ga je imel pri sebi. Kanarček in Spotswoode sta se nepričakovano vrnila. Skeel se je skrival v omaro in ko je Spotswoode odšel, je Skeel nehote nekoliko zaropotal. Plesalka se je prestrašila in zavpila. Skeel se je dekletu pokazal, ta ga je spoznala in dejala Spotswoodeju, da ni nič. V tem trenutku je Jessup spoznal, da je Skeel razkrinkan in je takoj sklenil, da se s tem okoristi. Komaj je Spotswoode odšel, je tudi on vstopil v dekletovo stanovanje. Skeel je menil, da se je vrnil Spotswoode, zato se je spet skrival v omaro. Jessup pa je pograbil dekle in jo zadalil. Nato pa je hotel oditi in pustiti Skeela, da si sam pogleda kakor ve in zna. Toda Skeel je prišel iz svojega skrivališča, prijateljica sta se sporazumela in izvedla prvotni načrt. Jessup je skušal odpreti ekrinico z grebljico. Skeel pa je dovršil delo z dletom. Nato sta odšla. Skeel je odšel skozi stranska vrata. Pozneje pa se je Jessup zbal, da bi njegov tova-

riš zares vse izdal, zato ga je v soboto zvečer zadalil, kakor je prej zadalil Kanarčka.«

Heath je naredil kretnjo utrujenosti in umolknil.

»Prebrisan... Satansko prebrisan načrt!« je zamrmral Vance. »Gospod narednik, prosim vas, da mi oprostite, mojemu prejšnjemu ugovarjanju. Vaša logika je čudovita. Res bistro umno ste obnovili umor. Rešili ste uganko, ki se je zdela nerešljiva. Čudovito je vse to... a popolnoma zgrešeno!«

»Dovolj pravilno je, da spravimo Jessupa na električni stol.«

»Prav to je žalostna stran logike,« je dejal Vance: »da namreč vodi do napačnih zaključkov.«

Vstal je in začel hoditi po sobi. Nenadoma pa je obstal pred Heathom in dejal:

»Gospod narednik, ali bi priznali, da bo obtožba proti Jessupu izgubila precej na svoji veljavi, če bi bilo mogoče dokazati, da je lahko še kdo drugi odprl stranska vrata?«

Heath je bil pripravljen pokazati se velikodušnega.

»Brez dvoma. Pokažite mi, da je mogel storiti to kdo drug, vam bom rad priznal, da ni izključeno, da sem se zmotil.«

»Morda je to storil Skeel, gospod narednik. Prav on je storil... ne da bi kdo vedel za to.«

»Skeel?... Ali se še godijo čudeži na svetu?«

Vance se ni zmenil več zanj. Okrenil se je k Markhamu.

»Poslušaj. Zagotavljam te, da je Jessup nedolžen.« Govoril je s toliko vnetostjo, da sem bil kar presenečen. »Dokazal ti bom to... na nek način. Moja teorija je skoraj popolna. Manjka samo nekaj malenkostnih stvari. Priznam pa, da še nisem mogel ugotoviti morilčevega imena. Vendar pa je uganka že skoraj rešena, a ta rešitev je popolnoma nasprotna od te, ki jo je pravkar podal narednik. Dovolj mi, da ti jo pojasnim, preden ukreneš kaj zoper Jessupa. A ne morem ti je pojasniti tukaj. S Heathom morata priti v hišo, kjer je bila umorjena plesalka. Ne bom vaju zadrževal več kot eno uro. A tudi če bi za to treba porabili cel teden, morata priti z menoj!«

Stopil je še bliže k mizi.

»Prepričan sem, da ni Jessup odprl vrat pred zločinom in jih pozneje zaprl, ampak da je to storil Skeel.«

Markham ga je prodrljivo pogledal.

»Ali misliš to resno?«

»Da. Vem celo, kako je to storil.«

SPORT

Razstava športnih motivov

12. junija bodo otvorili v Jakopičevem paviljonu umetniško razstavo športnih motivov

Odkar se je šport razvil v ljudsko gibanje, so mu posvetili tudi umetniki, podobno kakor v starih grških časih, potrebno pozornost. Nešteto je motivov v lahki atletiki, nogometu, tenisu, plavanju in drugih panogah telesne vzgoje, ki vabijo umetnika k upodabljanju človeškega telesa v naponu sil. V stari Olympiji sta bili umetnost in telesna kultura tesno povezani. Tudi na sodobnih olimpijskih igrah prirejajo redne olimpijske razstave in nagradujejo najboljše dela z istimi olimpijskimi kolajnami, ki so predvidene za zmagovalca na tekmah.

Na pobudo zaupnika CONI-ja je izšel poziv, da se tudi v Ljubljani organizira razstava športnih motivov, upodobljenih v slikarstvu vseh vrst in v kiparstvu. Tako razstavo bodo otvorili 12. junija v Jakopičevem paviljonu. Opozorjamo zainteresirane, da je rok za prijavo do 10. t. m. — Prijave je treba oddati prireditelnemu odboru, Beethovnova ulica št. 2 pri Zvezi poklicnih umetnikov.

Sodniki : Odborniki

Prihodnjo nedeljo bomo gledali v Ljubljani nogometno tekmo, pri kateri bo nastopilo moštvo, ki ima pravila igre v malem prstu. Mislimo na enajstoročnega Zbora nogometnih sodnikov, ki se je dogovorila za srečanje z odborniki ljubljanskih nogometnih klubov. Tokrat bodo zamenjali vloge in se bodo podali na tribune aktivni igralci, ki bodo imeli priložnost gledati tekmo tistih, ki jih navadno zalagajo z nasveti in s kritiko. Posebno dobrega nogometa seveda ne smemo pričakovati, pa saj tudi ne bo šlo za to. Nogometni sodniki in odborniki ljubljanskih klubov bodo namreč igrali v dobrodelni namen. Izkupiček bodo podarili za podporo slepih.

Šport v kratkem

Hermes — nogometni odsek: Pozivamo vse igralce prvega in rezervnega moštva, da se zanesljivo udeležijo trening-tekme, ki se vrši v sredo, 5. maja, ob 18 na stadionu v Šiški. Aljančič I in Eržen sigurno! — Trener.

Iz zbora nogometnih sodnikov: Obvezen plovni sestanek za vse nogometne sodnike (tudi za one, ki imajo bolezenski dopust) bo v sredo, 5. maja, ob 18.30, v prostorih restavracije Slamič.

S. K. Zabjajk. V četrtek, 6. t. m. bo na običajnem mestu ob 18 obvezen trening I. moštva in rezerve. V petek, 7. t. m. pa bo ob 19 v klubski sobi obvezen sestanek moštva in rezerve.

O državnem nogometnem prvenstvu smo že poročali, da je v A razredu končano. Ostalo je nerešeno samo še vprašanje, katero moštvo poje z Ligurio v nižji razred: Venezia, Bari ali Trieste? Prvo kvalifikacijsko tekmo za izločitev iz lovaršije najboljših so odigrali preteklo nedeljo v Rimu med Venezio in Barijem. Izid je bil neodločen 1:1 (0:0).

Genova — Vicenza 1:0 (0:0). V nogometni tekmi za italijanski pokal je Genova premagala Vicenzo z 1:0.

V Celju so priredili lahkoatletsko tekmovanje, na katerem so dosegli naslednje uspehe: 100 m Kokot 12.1 sek., 400 m Premšak 1:02.4, 3000 m Steiner 9:51, daljina Kokot 5.60 m, metanje granate Tomič 48.10 m.

Stajerski nogometaši so dosegli preteklo nedeljo naslednje uspehe: Celje : Leibnitz 4:3, Mariborski železničarji : Grazer SC 9:2; 1. maja so goslovali v Gradcu nogometaši Trbovelj in premagali tamkajšnje železničarje s 3:1.

Dunajska Vienna je premagala vojaški športni klub iz Brna s 5:2 (4:1).

100 letnico telovadnega društva v Kölnu bodo proslavili letos s tekmami na različnih področjih telesne vzgoje.

HARLEM

Ne zadostuje barbarska surovost črnega prvaka Harlema da upogne mogočino in mirno hrabrost mladega italijanskega emigranta v Ameriki. In tudi zahrbtnost, nasilnost in korupčnost nam sovražnega sveta ne morejo zlomiti duha in telesno odpornost italijanskih emigrantov, ki so tega imena vredni. HARLEM

OD 7. MAJA NAPREJ V KINU MATICA

je film, ki gane naše srce, nas vzneta, nas navdušuje, nas navda s ponosom. Je proizvod tvrke CINES, v glavnih vlogah Elisa Cegani, Vivi Gioi, Massimo Girotti, Amadeo Nazzari, Erminio Spalla, Enrico Viarisi in dvanajst drugih velikih filmskih igralcev. — Film razpešča E. N. I. C., predstave bodo

Kupujte pri naših inserentih

Predsednik francoske vlade o pripravljenosti za sodelovanje z Italijo in Nemčijo

Pariz, 3. maja. s. V odgovoru na neko vprašanje je francoski ministri predsednik Laval dejal, da je Francija po svojem uradnem pristopu k zvezi proti Kominterni zdaj tudi dejansko na strani obeh držav v boju proti bojiševizmu. Francija si mora kot narod odkrito in končnoveljavno izbrati politično smer ter se ravnati po njej do temelja. Politika čakanja in igra morela franco-

skemu narodu samo škoditi, kakor sta mu škodili v preteklosti. »Jaz sam,« je vzklil Laval, »sem si že zdavnaj izbral svojo politično smer in je nisem spremenil ter ji bom zvest vedno do zadnjega.«

Na večerji, ki jo je priredil nemški zunanji minister von Ribbentrop po končanem sestanku, ki sta se ga z italijanske strani udeleževala državni podtajnik Bastianini in veleposlanik Alfieri, je predsednik francoske vlade Laval izrekel svoje veselje nad pripravnostjo odnošajev med njim in med italijanskimi zastopniki ter izrekel: tudi obžalovanje, da ni imel prilike sniti ee z Ducejem. V zvezi s tem je poudaril svoje simpatije in prijateljstvo do Italije v preteklosti ter dejal, da se glede tega prav nič ni spremenil, čeprav ga mnogi, ki so mu prejše čase očitali, da je fašist, zdaj obtožujejo, da je republikanec. Slednjič je Laval izrekel upanje, da bodo Francozi polagoma že začeli razumovati položaj svoje dežele in se bodo izkazali za bolj disciplinirane in pripravljenosti dejansko sodelovati v boju za obrambo Evrope.

Nasveti za ukrotiler poljske vlade v Londonu

Lisbona, 4. maja. s. Iz Londona javljajo: List »Reynold News« izreka v uvodniku mnenje, da bi bilo treba poljsko vlado resno opomniti. Velika Britanija in Združene države bi morale poljski vladi dopovedati to, kar je in kar ni mogoče na tem svetu. Članek se končuje s predlogom, da bi se poljska vlada morala znebiti tistih članov, ki se ne strinjajo s cilji Moskve. Tako bi Poljsko »omehčali«.

Zahvala

Ob nenadomestljivi izgubi naše dragé mamice, stare mame, tete, tašče in svakinje, gospe

Ivane Meden roj. Prevec

posestnice

smo prejeli mnogo dokazov iskrenega sočutja. — Iskreno zahvalo izrekamo č. duhovščini, posebno g. dr. Demšarju, g. zdravniku, dr. Boženi Merlakovi in dr. Fr. Mariniču, č. sestram Leonišči za njihovo požrtvovalnost in skrb v težkih urah njenega trpljenja. Zahvaljujemo se tudi darovalcem lepega cvetja ter vsem, ki so jo v tako lepem številu spremili na njeni poslednji poti, posebej pa še pevcem za prelepo petje. Tudi č. patrom ter fratrom cistercijskega samostana v Stični, posebej pa še č. g. p. Stefanu, izrekamo tem potom našo priščno zahvalo za tolažilne besede in naklonjenost, ki so jo izkazovali v naši boli. — Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek, 10. maja ob 7 v župni cerkvi sv. Petra.

Zalujoči

Trije zlati lasje DEJAVSEVEDA

Spisal Karel Jaromír Erben

KRALJ UKAZE STORITI IN JABLANA JE CEZ NOČ VZCVETELA, KAKOR BI JO POSUL Z ROZAMI.

KRALJ JE BIL TEGA ZELO VESEL, ZATO JE PODARIL PLAVACKU DVANAJST VRANCEV IN NA NJIH TOLIKO BOGASTVA, KOLIKOR SO GA MOGLI NOSITI.

ČAŠA EGIPČANSKEGA PODKRALJA

U. Mioni

24

»Kaj poreče Apapi?«

»Nič.«

»Zatožili te bodo, ker zaničuješ češčenje nesmrtnih, in zahtevali tvojo odstavitve.«

Jožef skomigne z rameni.

»Pripravljen sem se vrniti v ječo rajši kot žaliti Boga mojih očetov, kateremu dolgujem svoje povišanje,« izjavi odločno.

»Nesrečnež! Ali nič ne misliš na ženo in sinove?« vzkligne svečenik z gnusom.

»Asenet misli kot jaz.«

Asenet je delila prepričanje z možem, ne koliko iz prepričanja, še bolj pa iz ljubezni.

Putifar se je često vračal nevoljen, ugovarjajoč hčeri in zetu in prisegal pri rogovih svetega bika Apisa, da ne bo nikoli več prestopil zetovega praga; toda drugi dan se je vrnil v službo. Ni pa dosegel namena.

Dvorana je bila dovršena, ne da bi jo kvarila ena sama poganska slika.

V Egiptu je bilo življenje visoko versko; bogovi so vstopali v vsako življenjsko dejanje, ki ni ničesar drugega kakor priprava za ono-

stranstvo; nek Jožefov sovražnik je ovadil zadelo Apapiju II.

»On prezira našo vero in se ne meni za bogove, ki kaznujejo zaradi tega Egipt. Kaznuj ga, Nilov sin!« prosijo bolj goreči.

Drugi so hoteli udariti Jožefa, da so pripisovali njegovim delom političen značaj.

»Sovraži te in zato noče dati izklesati nobene svete podobe. S tem hoče reči, da nisi sin Amon Ra niti Nila in da te nesmrtni ne varujejo,« govore vladarju.

Apapi II. ne posluša ne teh ne onih. Ne dvomi o podkraljevi zvestobi. Nekega dne ga pa vpraša o tej zadevi.

»Ti veš, gospod,« mu odgovori Jožef, »da častim enega samega Boga in ga zelo prosim zate. On je duh in nima telesa in zato ne smemo delati njegovih podob. Bal bi se ga žaliti, ker on zdaj rešuje Egipt, ko skrbi za kruh lačnim, ako bi častil mesto njega bogove te dežele.«

»Ne véruješ v bogove?« vpraša Apapi.

»Ne.«

»Ali misliš, da jih ni?«

»Ni jih!« odgovori Jožef odločno.

»Toda sveti bik Apis?« vpraša Faraon, ki je prevzel versko prepričanje svojega ljudstva.

»Menda si ne boš drznil reči, da ne biva Biva, živi, já, piše in da slišati svoj glas.«

»Pa tudi umrje, ga balzamirajo in pokopljejo,« nadaljuje Jožef z nasmehom.

»Umrje, da se nanovo rodi, ker kadar umrje sveti Apis, najdejo drugega.«

»Kaj pa je Apis drugega kot močna žival brez razuma, ki se da voditi svojim varuhom, rad uboga bič, je seno in prežvekuje?« pripomni Jožef s porogljivim nasmehom.

Apapi ne nadaljuje niti ne dokazuje več. Oba moža nista nikoli več spravila na dan verskih zadev, niti razpravljala ali so maliki vzvišenejši nad Bogom Abrama, Izaka in Jakoba; Jožef je lahko obvaroval lastno hišo brez vsakršnega sledu poganstva.

V dvorani so bile pogrnjene tri mize: ena v ozadju malo bolj vzvišena. Pod bronastimi nogami je bila postavljena jaspisova plošča in za mizo velikanski sedež. V razliko od drugih vzhodnih narodov, pa tudi Grkov in Rimljanov, ki so ležali ob mizah na nizkih blazinah ali preprohah, razgrnjenih po tleh, so Egipčani sedeli. Druga miza je bila pogrnjena za enajstere goste in tretja za druge povablence.

Ko so bratje vstopili v dvorano, so bili tam že nekateri višji egipčanski uradniki, ki so sedeli za svojo mizo ter čakali. Kratko so pozdravili tujce, ki jih Jožef gosti; odpeljali so jih k drugi mizi.

Jožef jih je moral ločiti od Egipčanov, ker ti bi ne hoteli sedeti pri isti mizi s tujci zaradi

odlike. Egipčan je bil toliko nadut in prepričan o svoji vzvišenosti nad vsemi drugimi narodi, kakor malo pozneje judje; in kakor bi se jud dobro premislil sedeti pri isti mizi s poganom iz strahu, da se ne bi omadeževal, tako tudi Egipčan ne bi vzel mesta pri isti mizi s tujcem, da ne bi postal nečist.

V prvih letih vladanja tujca niso mnogi prenapeteži sprejeli niti povabila k Faraonovi mizi, prepričani, ker je bil on tujec, da jih bo en sam njegov dotik omadeževal. Sele čez dolgo so se mnogi navadili skupnega življenja z Iksos in tujci, ki so se stalno naselili v Egiptu ter pričnili jezika in običajev. Ti so postali na nek način Egipčani. Toda ta skupnost se ni raztegnila nikoli na tujce, ki so prišli samo na kratko bivanje v Egipt, navadno po trgovskih poslih; kajti malokdo je potoval za zabavo.

Bratje so si hoteli izbrati mesta vsevpred pri mizi, toda veliki dvorjanik ni dovolil.

»Zate prvo mesto,« reče Rubenu. »Tebi drugo,« Simeonu. »Levi je tretji, Juda četrti, Zabulon peti, Izahar šesti, Dan sedmi, Gad osmi, Aser deveti, Neftali deseti in Benjamin zadnji.«

Bratje se čudijo.

»Kako je to? Ta človek nas posaja po starosti,« so se spraševali navkriž.

Ruben vpraša velikega dvorjanika: »Zakaj nas razmeščaš po tem redu?«